פרשת משפטים

מדבר שקר תרחק (כג ,ז)

רבותינו למדונו שאע"פ שיש לאדם כונה לטובה מדבר מסויים אל לו לנהוג בשקר. ולדוגמא, אדם שחייבין לו מאה שקלים אומר הלא כנגדי הוא יכפור, ולא יודה, מה עושה, טוענו מאתיים ואז יקבל מאה. גם זה אסור משום 'מדבר שקר תרחק'. כמבואר כיוצ"ב בגמרא שבועות (דף לא.). ע"ש. וע' שו"ת תורה לשמה (סימן שסד). וכן מספרת הגמרא (יבמות סג.) כי רב היתה לו אשה רעה עד שכל מה שרצה בעלה, היתה עושה להיפך. למשל, היה רוצה לאכול עדשים היתה עושה לו חומוס, וכשהיה רוצה בחומוס היתה עושה לו עדשים. והנה כשגדל ר' חייא בנו, הבין, ולכך היה מבקש מאימו כי אבא רוצה כך, כי ידע שתהפוך ועי"ז הרויח שבישלה כרצונו האמיתי של האב. וכשהרגיש אביו, מיחה בו לבל יעשה כן כי הוי כשקר ח"ו שנאמר (ירמיה ט, ד) "למדו לשונם דבר שקר" וגו'.

והנה לפי"ז צריך לדעת, מה שנוהגים כהיום לכתוב בהזמנות שהחופה תתקיים בע"ה בשעה ,7 וברור שהחופה תתקיים בשעה מאוחרת מזו. וכן מה שנוהגים לומר שהברית מילה תתקיים בשעה אחת בצהריים, ובעוד שאת המוהל לא הזמין אלא לשעה 2 או לפני כן. ונראה לפי האמור שאין לעשות כן כי הוא בכלל מדבר שקר תרחק.

וכיו"ב העירו באחד הספרים, על שאדם מתפלל לרפואת רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו גם אם עבר ניתוח וניטל איזה מאיבריו ר"ל, וכיצד יאמר רמ"ח איבריו וכו'. אכן לזה תירצו, שאע"פ שאין לו רמ"ח איברים גשמיים אבל יש רמ"ח איברים רוחניים שהמה נשארים לעולם ולא נחסרים משום אדם! אכן, על הכתיבה בהזמנות והאמירה לבריתות, נראה שצריך ליזהר. ולכן היה ראוי לומר: תתקיים "בערך" בשעה פלונית.

אכן מכיון שיש ללמד זכות על כלל ישראל, לכאורה יש ליישב, כי מכיון שאין זה נאמר בפה אלא נכתב, אולי הכתב אינו כל כך חמור. אכן אינו, כי גם בכתב אסור לשקר. וע' בשו"ת חוות יאיר (סימן קצד). ועוד הרי יש מזמינים בפה.

ולכן יש לומר, דהכותבים בשעה ,7 באמת כונתם שהחופה תערך בדיוק כך באותה שעה, ואדרבה בזה יהיה פנאי רב לשמחה ולריקודים. אך מה יעשו כי הציבור מתאחר ולכן ממתינים ומאחרים מהשעה הנקובה. ובהזמנת הציבור לברית שאומר בעל השמחה שעה מוקדמת ממה שיודע שיתקיים, יש לומר שכונתו שברצונו "שיבואו" כולם "בשעה פלונית". וכאשר יתאספו, יתקיים הברית החיתוך, אבל מזמין את כולם שיבואו ויקדימו.

יש פירשו "מדבר שקר תרחק". כי האל יתברך הוא "אמת" והקרוב לאמת רחוק מהשקר, והקרוב לאמת קרוב להקב"ה. וז"ש אם יש לך חלילה 'דבר שקר' זה יגרום כי 'תרחק' מהקב"ה, לכן אחוז נא באמת, דבֵר רק אמת, חשוב מחשבות אמת, ותדבק עי"ז באל שהוא ה' אלקים אמת.

מקור: הרב אלעזר רז שליט